

Klíčové závěry odborné veřejnosti k využití programu Creative Partnerships pro rozvoj kreativity na školách

(Výstupy diskuse kulatého stolu Potřebnost kreativních metod a implementace programu Creative Partnerships pro rozvoj kreativity na školách, 24. října 2012, Zrcadlové sály MŠMT)

1. Program Creative Partnerships je plně v souladu se současnou koncepcí kurikulárních dokumentů, s cíli a obsahem rámcových vzdělávacích programů. Program Creative Partnerships se může stát jedním z nástrojů, který podpoří kurikulární reformu a pomůže jí posunout dál směrem k plnější realizaci jejich záměrů v praxi.

Účastnice a účastníci kulatého stolu se shodli na skutečnosti, že program Creative Partnerships lze v českém kontextu implementovat, program koresponduje s kurikulárními dokumenty a zaměřuje se na naplňování jejich cílů v praxi – rozvíjí kreativitu dětí a tvořivé metody učení, soustřeďuje se na rozvoj klíčových kompetencí dětí. Zároveň je program nastaven takovým způsobem, že do své realizace přizývá nové externí aktéry, kteří pomáhají školám plánovat své vzdělávací cíle, monitorovat jejich naplňování, úspěšnost a dopady. Tím program podporuje také rozvoj vnitřních procesů škol. Z diskuse vyplynula potřeba upozornit školy na potenciál a přínosy kvalitních školních vzdělávacích programů (dále ŠVP) pro výuku a obecně potřeba zlepšit kvalitu ŠVP a přizpůsobit je podmínkám a možnostem jednotlivých škol. Pro implementaci programu na škole bude potřebné ŠVP upravit a zakomponovat do nich realizaci kreativních metod ve spolupráci s externisty. Program tak může podpořit kurikulární reformu tím, že individuálně se školami pracuje na cílech uvedených v jejich ŠVP, na ročním plánování a vytváření mezipředmětových projektů a vazeb, na důrazu na rozvoj klíčových kompetencí jako základního cílu vzdělávání.

Výzvy:

- zpracovat jednotnou prezentaci programu, která klíčovými stakeholderům vysvětlí principy a přínosy programu
- zpracovat prezentaci programu, která školám vysvětlí benefity pro výuku i plánovací procesy na škole a zejména skutečnost, že program není další administrativní zátěží, ale naopak dává školám k dispozici externí experty, kteří školám pomáhají s procesy plánování a monitoringu, s navýšením a rozvojem kreativního potenciálu školy a s inovací výuky
- zpracovat manuál jak program zakomponovat do ŠVP a jak program naplňuje jednotlivé cíle a oblasti RVP

2. Program Creative Partnerships využívá metody, se kterými pracují různé druhy umění a uchopuje vzdělávací témata právě uměleckými prostředky. Důsledkem využití umění

jako prostředku vzdělávání dochází ke změně klimatu školy a zlepšení procesu učení i studijních výsledků.

Tímto program Creative dosahuje, jak prokazují průzkumy z Velké Británie, zlepšení výsledků žáků, může výrazně zlepšit jejich chování, zlepšit jejich docházku i motivaci a jejich aspirace. Účastníci a účastníci kulatého stolu se dále shodli, že program může mít významné pozitivní dopady zejména na děti se speciálními vzdělávacími potřebami a může se stát významným nástrojem podporujícím inkluzivní vzdělávání a rovné příležitosti ve vzdělávání. Umění zároveň poskytuje velice efektivní nástroj komunikace, který má přínos v několika oblastech:

- umění umožňuje ve třídě komunikovat i těžké sociální nebo etická témata, pracovat s postoji a předsudky, průřezovými tématy a umožňuje vytvářet mezipředmětové vazby
- umění poskytuje bezpečný prostor pro vyjádření žáků i pedagoga a nabízí nové zážitky jak pro žáky, tak pro pedagogy
- umění poskytuje nový pohled na aktéry vzdělávání - zážitky ve výuce zprostředkované umělcem mohou pomoci učitelovi nově vnímat žáka, zvýšit svá očekávání od žáků, což je velice silným motivačním faktorem a má významné dopady na komunikaci mezi pedagogem a žáky
- umění nabízí jiný pohled na výuku i na svět, zprostředkovává úplně jiný styl přemýšlení žákům i pedagogům. Žákům nabízí nový způsob přemýšlení, postojů, kompetencí, pedagogům zas příležitosti pro obohacení vzdělávacích metod

Výzvy:

- jasně vymezit role pedagoga a externistu ve třídě, každá role musí mít přesnou představu o společných cílech a postupech, o své pozici a aktivitách, které zajišťuje
- připravit na realizaci programu pedagogy i vedení škol
- věnovat dostatečný čas představování programu a jeho přínosů školám, české prostředí (jak v oblasti vzdělávání tak také kultury) je konzervativní, proto je zásadním dostatečně komunikovat se školami, věnovat se jejich dotazům, obavám a vysvětlovat principy programu a jeho přínosy
- zmapovat poptávku škol, konkrétní oblasti, na které by se školy chtěli zaměřit a jejich zájem o program

3. Program Creative Partnership přirozeným způsobem propojuje „svět školy“ a „svět práce“ a do vzdělávání zapojuje také rodiče žáků i širší komunitu. Vytváří partneřství mezi těmito aktéry a je příležitostí pro zlepšení komunikace a vzájemné obohacení.

Program Creative Partnerships propojuje svět „tam venku“ se školou jako uzavřenou entitou. Vstupem externích expertů z oblastí umění, tvůrčích profesí, vědy apod. se daří přirozeným způsobem vnést do prostředí školy informace a zkušenosti z praxe a trhu práce. Podporuje se tak mezioborová spolupráce (s dopadem na mezipředmětové vazby), na školách se objevují nová témata, zprostředkovává se určitý výsek ze „světa práce“ a rozvíjí se kompetence, které jsou v praxi této profese potřebné. Zároveň se žáci setkávají s lidmi z profesních oblastí. Tato setkání

mohou výrazně ovlivnit profesní orientaci žáků, umožňují žákům nahlédnout do jednotlivých profesí. Protože se zároveň jedná o autentická setkání s lidmi z profese (prostřednictvím společných aktivit ve třídě), mohou tato setkání ovlivnit až životní hodnoty a postoje žáků. Program Creative Partnerships vytváří mnohostranná partnerství mezi školou – vedením školy, pedagogy, žáky a umělci, tvůrčími profesionály, kulturními institucemi, komunitou i rodiči. Vytváří prostor pro sebereflexi všech zúčastněných a podporuje jejich vzájemnou spolupráci.

Jedním z významných přínosů programu je změna vztahu mezi školou a rodiči dětí. Program Creative Partnerships umožňuje rodičům vnímat školu jiným způsobem, mít motivaci a důvod pro návštěvu školy, pro komunikaci se školou. Kreativní metody, prezentace výstupů práce dětí nabízí mnoho příležitostí pro oslovení rodičů, pro jejich zapojení do příprav nebo účast na prezentacích. Rodiče tak rozvíjí jiné emoce vůči škole, škola přestává být vzdáleným místem a stává se blízkým, známým a bezpečným prostředím. Program má zároveň dopad také na podporu vztahu k umění a kultuře nejenom dětí, ale i rodičů.

Program se zaměřuje vždy na konkrétně stanovený problém/oblast, kterou si vymezí škola. Reaguje tak na aktuální a specifickou poptávku školu, zároveň pracuje s potenciálem školy a možnostmi, které lze využít v okolí dané školy. Tím program podporuje navazování partnerství s jinými institucemi i s jednotlivci z okolí školy. Podporuje spolupráci kulturních institucí, místních spolků, neziskových organizací, místních umělců a škol. Má tak potenciál rozvíjet kulturní život v okolí, podpořit zájem o umění nejenom žáků ale i dospělých v okolí školy.

Výzvy:

- Pracovat intenzivně se zřizovateli škol – s obcemi, oslovovat obce, zapojovat je i do aktivit týkajících se kvality vzdělávání
- Pracovat intenzivně s místními kulturními institucemi

4. Kulturní sektor vnímá, že vzniká poptávka na školách po umění a uměleckých metodách. Vznikají proto nové programy, kulturní instituce navazují spolupráci se školami, nabízejí jim své programy a umění se pomalu dostává do škol. Program Creative Partnerships by podpořil tento přirozeně se vyvíjející proces a zároveň by se mohl stát také určitou garancí kvality umělců vstupujících do škol, mohl by nastavit kompetenční profily umělců, kteří mají předpoklad pracovat na školách a oslovit vysoké školy. Program Creative Partnerships by tak dále rozvinul proces propojování umění a vzdělávání a nastavil by „standardy“ kvality.

Program Creative Partnership nabízí výjimečnou příležitost pro pracovní uplatnění umělců ve školství. Z tohoto hlediska je výrazným přínosem pro kulturní a umělecký sektor. Pro smysluplnou práci umělce na škole je však klíčový kompetenční profil umělce. Samotná umělecká činnost není předpokladem k tomu, aby mohl umělec působit v oblasti vzdělávání. Pro práci na školách je zásadní dostatečná příprava,

pochopení vlastní role, základní orientace ve vzdělávacím systému a cílech vzdělávání, zvládnutí potřebných komunikačních dovedností, schopnost plánovat, spolupracovat v týmu. Práce na školách může být pro umělce velice inspirativní a podnětná pro jejich další uměleckou tvorbu. Během práce na škole však musí být umělec schopen své umělecké ambice zmírnit a přizpůsobit se potřebám žáků, zaměřit se na zakázku školy a žáků ve třídě. Zároveň je pro efektivní proces vzájemného učení důležitá dobrá spolupráce s pedagogem. Proto je důležité jasně vydefinovat role pedagoga a externistu při realizaci kreativních programů na školách.

Další klíčovou oblastí určenou účastníky kulatého stolu je spolupráce s obcemi, kraji, místními organizacemi, kulturními institucemi. Zejména privátní kulturní instituce nebo neziskové organizace vytváří řadu kvalitních vzdělávacích programů, je ale důležité motivovat i státní instituce, aby rozvíjeli nabídku v této oblasti, aby vytvářeli inovativní programy a více se snažili oslovovat veřejnost, včetně škol. Spolupráce s místní samosprávou je zásadní pro finanční udržitelnost aktivit programu a pro rozvoj škol i kulturních institucí.

Výzvy:

- je nutné dbát na výběr kvalitních externích expertů, kteří budou mít kompetence potřebné pro práci s žáky a spolupráci s pedagogem
- potřeba pilotně odzkoušet vzdělávací modul pro externí experty a přizpůsobit jej podmínkám a požadavkům českého prostředí
- výzva pro vysoké umělecké školy, aby se více soustředili na pedagogické vzdělání absolventů a podporovali jejich zájem pracovat ve školství
- vytvořit přehlednou databázi umělecko-vzdělávací nabídky institucí, databázi profilů umělců, včetně hodnocení kvality